

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Štev. 93.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 25. septembra 1911.

Leto I.

Tržačani v Ljubljani.

Proti včerajšnjemu izletu tržaških sodrugov v Ljubljano je bila prava zarota najraznovrstnejših sil, ki so same med seboj neenake in druga drugi nasprotni; a po naključju spojene, so ustvarile toliko zaprek, da bi se bila vsaka slabejša volja rajša umaknila, kakor da bi dobojevala boj zoper take liki iz zemlje rastoče ovire. Ko so Tržačani sklenili vrniti Ljubljančanom lanski poset, je dan naraščal in priroda se je odevala s svojo najrazkosnejšo obleko. Ljubljanska okolica se je pravkar zaljšala z najsonejšim zelenjem in z najprejstnejšim cvetjem. Zrak okrog Gradu in Rožnika je postajal prozoren in je očesu odpiral čudovit razgled čez Barje in ob Golovcu na dolensko stran, pa tja k ponosnim kamniškim planinam in dalje gor kjer se je ob posebno dobri volji kazal celo očiak Triglav. A bliže sem se je zibalo klasje po ljubljanskem polju in je puhtela sanjavost iz vroče ravni; rožniško gozdovje je pletlo krasen venec mestu, tupatam so osamljeni logi izgledali v solnčnem blišču kakor šopki. Ljubljana sama pa se je okrasila s svojimi vrtovi in izprehajališči, da so se bele hiše in stolpi dvigali kakor otoki iz zelenega morja. Od zgodnjega jutra do poznega večera so se izpreminjale barve in se je menjavala svetloba in so se kazale gostu neprenehoma nove slike. Pa vseokrog so peli in žgoleti tiči in zrak je trepetal in tiho je šuštel po njem in glasovi so se zlivali v akorde in v harmonijo, kakor da poje Ljubljana sama: „Zdaj me glej od jutra do večera! Zdaj sem lepa od jutra do večera!“

Dne 6. avgusta so imeli Tržačani priti — in takrat so se ljubljanski sodrugi veselili, da jim bodo lahko pokazali Ljubljano krasno in ponosno. Ali naenkrat je prišel v Trst neveljani azijski gost in dočim smo pozdravljali rudarje iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, so morali Tržačani ostati doma. Izlet se je odgodil, za štirinajst dni, pa za tri tedne, pa do 3. septembra. In ko je bila kolera v Trstu že popolnoma zatrta in vse pripravljeno za izlet, za katerega se je prijavilo še večje število udeležencev kakor

prvič, so prišle zopet vznemirljive vesti in takorekoč zadnje uro — prepoved.

Marsikdo je v Ljubljani takrat stiskal pest, a ogorčenje je še naraslo, ko se je zvedelo, da so bile vse vesti o ponovni kolero v Trstu neutemeljene, da je ves ostali promet s Trstom že popolnoma prost, da se drugim izletom ne delajo nobene zapreke več in da so že dovoljena romanja po vsem Primorskem. Marsikdo ni hotel verjeti, da je bil izlet naših sodrugov prepovedan iz zdravstvenih ozir, temveč da je bila kolera samo pretveza za druge razloge.

Izlet se je torej zopet odgodil. In med tem je prišla jesen. Dan se je skrajšal, da da se morajo že ob šestih zvečer prižigati svetilke, zrak je gost in najlepših razgledov ni več, listje pada in cvetlice so ocvetele. Take Ljubljanice, kakor bi radi, ne moremo več pokazati svojim gostom... Drugi dogodki se ne ozirajo na naše izlete in njih odgoditve. V Trstu je bil napovedan protidraginjski shod. — Marsikdo, ki je bil prost za prvo in za drugo nedeljo, se ni mogel oprostiti službe ali drugih ovir za tretjo. V Šiški so se razglasile občinske volitve in vsi šišenski sodrugi so bili priklenjeni na svojo domačo občino.

In povrh vsega je prišlo še pravo jesensko deževje. V Trstu je v soboto lilo kakor iz škafov, v Ljubljani ni bilo mnogo boljše. Kdor je še zvečer upal, da se čez noč zjasni, je moral zjutraj resignirati. Nebo je čisto odločno kazalo, da ni misliti na nobeno zabavo na prostem.

Če se je kljub vsem tem zaprekam, ki so se še povečale, ker je prišlo definitivno dovoljenje za izlet šele v petek zvečer vsled rekurza pri ministru, izvršil sestanek tržaških in ljubljanskih sodrugov tako, da sta oba dela lahko zadovoljna in da ostane gotovo Tržačanom in Ljubljančanom v trajnem spominu, je to znamenje elementarne sile, ki živi v socialistični ideji in nepremagljive solidarnosti delavskega razreda. Zakaj sedaj, ko je vsa prireditev končana, lahko konstatiramo, da se je kljub zavlačanju, kljub političnim zadržkom, kljub neprijaznosti vremena izvršila krasno, v pravem proletarskem, socialističnem duhu, da je na vse udeležence napravila globok vtisk in da

je še bolj učvrstila vezi med ljubljanskim in tržaškim delavstvom, ki bojuje enak boj za enake cilje: Za osvoboditev človeštva iz kapitalistične sužnosti.

Ljubljanski sodrugi so se včeraj zjutraj brez ozira na nebo, ki je kazalo naravnost neprijazno lice, odzvali vabilu „Vzajemnosti“ ter so se v velikem številu zbrali na dvorišču v Šelenburgovi ulici št. 6, kjer je postajalo od pol 8. dalje vse živahneje in živahneje. V skupinah so prišli sodrugi iz Zelene jame in Most ter z Viča. Šiščani se zaradi občinskih volitev, ki so se pričele že dopoldne, niso mogli udeležiti. Pevski zbor se je sešel v svojih društvenih prostorih. Velika je bila tudi ženska udeležba. Ob 8. je velika povorka z dvema rdečima zastavama odkorakala na kolodvor počakat goste.

Na južnem kolodvoru.

Mnogo sodrugov, stanujočih v kolodvorskem okraju, se je zbralo kar pred kolodvorom, kjer je bilo okrog osmih zjutraj že nenavadno živahno. Bilo je okrog četrta na 9., ko je prišel veliki spreved sodrugov iz mesta. Pevski zbor se je zbral na restavracijskem vrtu. Ker je pri takih prilikah navadno improviziran izhod na tej strani, se je tudi množica, kolikor je prostor, vsula na vrt, zunaj pa se je pripravil dolg špalir.

Vlak se je pripeljal ob 8.20, pozdravljen z gromovitimi „Živio“-klici. Iz prvega voza je donela delavska pesem Tržačanov v pozdrav. Med tem ko so se izletniki izkrcavali, se je zbral pevski zbor „Ljudskega odra“. Ljubljanski in tržaški pevci so se vzajemno pozdravili s pesmijo, pri vlaku so nekateri ljubljanski sodrugi izročili Tržačanom prve pozdrave. Tedaj šele je zunaj zbrana množica opazila, da prihajajo izletniki skozi navadni izhod na levi strani, kar je seveda izpremenilo situacijo. Toda brez zamude so reditelji uredili povorko in kmalu je bilo vse pripravljeno za pohod v mesto.

Spreved.

Reditelji so povedli godbo tržaške delavske mladine na določen prostor. Za njo se je uredila povorka: Takoj za godbo velika ljubljanska zastava, za njo tržaški sodrugi, ki so imeli rdeče trakove z napisom Trst-Trieste. Nekoliko za to določenih ljubljanskih sodrugov se jim je že tukaj pridružilo. Za Tržačani je sledila druga rdeča zastava in za njo so prišli ljubljanski in okoličanski sodrugi.

Spreved, ki je po vsem mestu napravil velik vtisk, je korakal ob sviranju godbe po cesti na južno železnico, po Dunajski cesti, je pri glavni pošti, kjer je bila zbrana velika množica gledalcev, zavil na desno, pa korakal

po Fran Josipa cesti do „Narodnega doma“.

Pred „Narodnim domom“.

Prostor pred „Narodnim domom“ je bil kmalu ves poplavljen z množico. Ko so prišle zadnje vrste spreveda in se zlile v maso, je zasvirala tržaška godba ob nepopisnem navdušenju ljudstva marzeljezo. Nato je stopil,

sodrug dr. Tomšič

na stopnice „Narodnega doma“ in pozdravil goste najprej v slovenskem jeziku:

Sodrugi in sodrugi! V imenu splošne delavske zveze „Vzajemnost“, ki se je z vsem ljubljanskim in okoličanskim delavstvom že davno veselila Vašega prihoda, Vas prisrčno pozdravljam. Naš sprejem Vam priča, da je iskren naš pozdrav. Saj vemo, da prihajate med nas kot sodrugi in sobojniki, poznamo Vas kot izkušene vojsake v boju za visoke cilje vsega delavstva in stiskamo Vam roko z odkritosrčno željo, da bi Vam te prekratke ure, ki jih preživite med nami čim bolj ugodno potekle ter Vam ostale v trajnem prijetnem spominu.

V italijanskem jeziku je potem govornik naglašal solidarnost vsega delavstva brez razlike narodnosti, katero naj izpriča tudi današnji dan ter je zaključil z „živio“ in „evviva“-klicem mednarodni socialni demokraciji, ki jin je burno ponovilo na tisoč in tisoč glasov.

Ljubljanski pevski zbor je zapel „Socialistično koračnico.“ Potem je nastopil

sodrug Ivan Regent.

V imenu tržaških sodrugov se vam prisrčno zahvaljujem za lepi sprejem, s katerim ste nam izkazali svoja bratska delavska čustva. Ni nas prišlo toliko, kolikor bi bilo, če bi bili prišli lahko takoj, ko smo nameravali. Veliko jih je zadržanih, ker protestira danes delavski Trst proti draginji. Toda kakor mi, ki smo danes med vami, tako čuti vse zavedno tržaško delavstvo brez razlike narodnosti. K Vam prihajamo iz Trsta, iz tistega trgovskega emporija, kamor prihaja vsako leto na tisoče delavcev iskati srečo, pa nahaja le nasprotje med delom in kapitalom, ki se poostruje od dne do dne. Na tistih tleh se razvija gigantičen boj za osvoboditev dela. Naše srce je pa danes veselo, ker nahajamo tukaj enako zavedno bojovnike, ki nas bodo najbolje razumeli, če jih pozdravimo s klicem, da živi mednarodna socialna demokracija! (Glasni živio klici.)

Sodrug Passigli.

je odgovoril v italijanskem jeziku: Mnogo nas je, ki se shajamo danes prvič in za katere bo to morda tudi zadnji sestanek. Ali prva ura med Vami nam kaže, da ne bomo razdruženi kadar se poslovimo; zakaj nam kot osebe Vam neznanim, so mogli pripraviti tako priščerni sprejem samo zavedni delavci, ki so prepričani

odprla duri, pogledala na polje, ovito v siv plašč jesenskega mraka — tiho in praznosta sta jo umirili.

— Dajte, da vam obvezem obraz! — je dejala.

— Ni treba... ni me sram! Pošten spopad je bil — on mene, a jaz njega...

Mati je nahitro obvezala rano. Pogled na kri, svežo in rdečo, je napolnil njeno srce z žalostjo, a ko je s prsti začutila vlažno toploto, je zatrepetala od strahu. Molče in hitro je peljala ranjenca preko polja, držel ga za roko. Oprostiti usta je dejal smeje:

— Kam pa me tirate, sodružica? Saj grem lahko sam!...

A ona je čutila, da omaguje, da stopajo njegove noge negotovo in da se mu trese roka. Z oslabljenim glasom je nadaljeval:

— Klepar Ivan sem... a vi? Trije smo bili v krožku Jegorja Ivanoviča... trije kleparje... vsi-h pa enajst... Zelo radi smo ga imeli... Bog mu daj mir!... Dasi ne verujem v Boga...

V neki ulici je mati najela izvoščka, posadila Ivana v kočijo in mu zašepetala:

— Sedaj molčite!... in mu oprezno zadelala usta s prtičem.

Vzdignil je roko, a ust ni mogel več oprostiti — roka mu je brez moči padla na koleno. Vzlic temu je mrmral skozi prtič:

— Teh udarcev vam ne pozabim, dragi moji... A pred njim se je z nami ukvarjal študent Titovič... politično ekonomijo... zelo strog je bil... Potem so ga zaprli...

(Dalje.)

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Policija je postala pozorna in se je razvijala motreč predstojnika. Nad grobom je vstal visok, mlad človek brez klobuka, z dolgimi lasmi, črnimi obrvmi, bledega obraza. V tem trenutku je zadonel hripavi glas policijskega predstojnika:

— Gospoda...

— Sodrugi! — je glasno in zvonko začel mož s črnimi obrvmi.

— Dovolite! — je zakričal častnik —

Izjavljam vsem, da ne trpim govorov...

— Govoril bom le nekaj besed! — je mirno dejal mladi mož. — Sodrugi! Nad grobom našega učitelja in sodruga prisezimo,

da ne pozabimo nikoli njegove oporoče, da bo vsak od nas vse svoje žive dni neprestano kopal grob izvirku vsega našega gorja, zli sili, ki jo tlači — samoderstvu!

— Primite ga! — je zakričal častnik, a njegov glas so preypili hrupni klici:

— Dol s samoderstvom!

Policija je razpodila množico in se zapodila proti govorniku, a on je besno obdan od vseh strani zaklical:

— Živela svoboda! Zanj živimo in umremo!

Mater so pahili v stran; v strahu se je naslonila na križ in pričakujoč udarcev je zatiskala oči. Burna vihra neskladnih glasov jo

je omamila, zemlja se ji je majala pod nogami, veter in strah sta ji jemala sapo. Nemirno so trepetali v zraku žvižgi policajev, razlegal se je surov, ukazovalen glas, histerično so kričale ženske, lesene ograje so pokale in zamolklo je donel topot nog po suhi zemlji... Dolgo je trajalo to in materi ni bilo več obstanka.

Odprla je oči, zakričala in z iztegnjenimi rokami skočila naprej. Nedaleč od nje na ozki stezi, sredi grobov so policaji zajeli dolgolasnega človeka in odirali množico, ki je z vseh strani vrela proti njim. V zraku so se belo in hladno lesketale gole sablje, švigale nad glavami in padale. Zabliskale so se palice in late iz ograje, v divjem plesu so zarajali vzkriki ljudi; pokazal se je blede obraz mladeniča in nad viharjem ogorčenja je zadonel njegov krepki glas:

— Sodrugi! Zakaj tratite svojo moč?...

Zmagal je. Ljudje so vrgli palce, drug za drugim so odskakovali proč, a mati je, gnana od neodoljive sile, rinila naprej; videla je, kako je Nikolaj s čepico, pomaknjeno na zatilnik, potiskal od togote nezvestne ljudi naprej, slišala je njegov grajalni glas:

— Ali ste ob pamet... pomirite se!...

Zdelo se ji je, da je njegova roka rdeča...

— Nikolaj Ivanovič, bežite! — je zaklicala in skočila k njemu.

— Kam pa? Pobijejo vas...

sodrug. Pokazali ste nam, kako razumete mednarodno solidarnost delavstva, bodite pa prepričani, da zna tudi tržaški proletarij ceniti to solidarnost in biti zvest svojim sobojevnikom. Različni po jeziku, enaki po svoji usodi, združeni v enakem prepričanju, korakajmo pod skupnim praporom zmagi nasproti! (Burni živio in Eviva klici!)

Sodrug Etbin Kristan.

je pozdravil goste v imenu jugoslovanske socialno demokratične stranke. Omenil je zapreke, ki so ovirale tako dolgo zaželeni izlet in izrekel željo, da bi tržaški sodrug v Ljubljani našli ugodno zabavo in dober vtisk ter se prepričali da živi tudi tukaj delavstvo, ki pozna svojo veliko zgodovinsko nalogo. Če se proletariat danes bojuje za kos kruha, vendar ve, da je tole epizoda v onem velikem boju, ki je brez primere v zgodovini, v boju, ki ima ustvariti dom enakopravnemu človeštvu. V italijanskem jeziku nadaljuje je govornik izrazil željo, da bi ta sestanek še bolj učvrstil vezel solidarnosti ki nas združujejo že davno kot del one mogočne, po vsem svetu naraščajoče armade, bojujoče se za novo družbo, v kateri se imajo uresničiti stari ideali in pomlajeno življenje v svobodi in bratstvu. Do zmage v tem boju nas vodi rdeči prapor mednarodne socialne demokracije! (Viharni klici „živio in eviva“.)

Dopolnilne:

Reditelji „Vzajemnosti“ so prevzeli nalogo da pokažejo izletnikom, kar je ob tem času v Ljubljani pač mogoče pokazati. Med občinstvom katerega je bilo kljub deževnemu vremenu jako mnogo po ulici, so napravili Tržačani jako ugoden vtisk. Posamezne skupine so šle v muzej, kjer so izletniki ogledovali razstavljene predmete z velikim zanimanjem, obiskovali so deželni dvorec. Tivoli itd., pogledali so spomenike, mnogo jih je šlo na Grad. Tako je minilo dopoldne in gostje so nam soglasno zatrjevali, da jim je minilo ugodno.

Ljudska veselica.

Popoldne se je neprijaznost vremena najbolj občutila. Ljudska veselica se je morala vršiti v Sokolovi dvorani; dasiravno je bila tudi galerija in restavracija na razpolago, vendar vse to ni moglo nadomestiti vrta in dati prostora vsem, ki so ga iskali. Dvorana gotovo še nikdar, odkar stoji „Narodni dom“, ni bila tako natlačena kakor včeraj, pa vendar se je moralo nekoliko sto sodrugov vrniti pred vratmi, ker se stene ne dajo razmakniti. Ali kljub neverjetni stiski je bila zabava animirana in tržaške goste je družba naravnost navdušila. Na odru sta tekmovala dva tržaška pevska zbora z ljubljanskim. Zlasti italijanske pevce, ki imajo krasne glasove in izborna šola. So Ljubljanci občudovali; poleg njih je žel zbor „Ljudskega odra“ zasluženo priznanje. Ljubljanski zbor pa je pokazal, da pridno napreduje. Marljiva tržaška mladinska godba je ogrevala poslušalce z izborno igro. Na galeriji je glasbeni odsek „Vzajemnosti“ oskrboval plesno godbo. Pri posebnih stojnicah so z veliko požrtvovalnostjo stregle ljubljanske sodruge, ki so z veliko požrtvovalnostjo stregle ljubljanske sodruge, ki so v velikem številu dale društvu svojo ljubeznivo službo na razpolago.

Veselica se je pričela ob treh, ali ko se je ob pol 9. dalo prvo znamenje za odhod, se je vsem zazdelo, da je trajala le kratek, kratek čas.

Sodrug E. Kristan je pred odhodom še enkrat izrekel Tržačanom zahvalo za njih prihod ter v daljšem, burno aplavdiranem go-

voru označil pomen tega dneva za ljubljansko in tržaško delavstvo. Sodrug Regent se je v imenu vseh izletnikov zahvalil za nepozabni sprejem, povdarjajoč socialistično solidarnost. Potem so ljubljanski pevci zapeli pesem o delu. Ura je bila devet.

Odhod.

Pred Narodnim Domom so se Tržačani in Ljubljanci postavili v vrste. Na čelu tržaška godba, okrog nje nosilci lampionov, potem tržaški in ljubljanski sodrug v širokih vrstah z zastavami in lampioni. Sprevod je korakal po enaki poti kakor zjutraj. Po ulicah je bilo vse polno ljudstva, okna so se odpirala, vse je bilo živo. Godba je igrala, v sprevodu so se prepevale delavske pesmi, klicalo se je, nad glavami množice pa so vihrale rdeče zastave. Krasen, nepozabljen pogled.

Na kolodvoru je godba zaigrala za slovo marzeljezo, tisočeri živio-klici so doneli, roke so se stiskale — hitro, prehitro je minil čas. Ko so Tržačani vstopali v vagon, so se ljubljanski delavci pohiteli na Dunajsko cesto. Tu od železniškega prehoda pa po Bleiweisovi cesti tja do ceste Marije Terezije jih je bil gost špalir. Odtod so zadoneli zadnji pozdravi, tu so slišali zadnje zvoke godbe iz vlaka, ki je nato izginil v temni noči.

Tudi to je končano. Ali včerajšnji sestanek se je globoko začrtal v srca vseh in ne bo pozabljen. V spominu ostane ljubljanskim in tržaškim sodrugom; čuvstva, ki so se zbudila v dušah, bodo dvigala moč in samozavest delavskih bojovnikov ter jih krepčala v težkih urah, neizogibnih v boju, ki vodi do zmage.

Ban hrvaški, dedič slave...

Zagreb, sredi septembra.

Nikola pl. Tomašić je postal hrvaški ban in je s tem dosegel najvišjo čast, ki si ji more misliti hrvaška duša. Kralj — to bi bilo še nekoliko več, ali to seveda ne more postati. Ali ban ni veliko manj po hrvaškem zgodovinskem pojmovanju. „Hrvat ban je kralj, on mesto njega vlada...“ pojo ponosno v narodni operi „Zrinjski“; in res je zvenela beseda „ban“ v hrvaških ustih vedno nekako čarobno, bajno. Noben hrvaški narodnjak ne bi bil dovolj, da se primerja ban s kakšnim avstrijskim namestnikom.

No, v praksi je bansko dostojanstvo že davno precej degradirano. Bana že dolgo ne voli več hrvaški sabor, ampak imenuje ga kralj na predlog ogrskega ministrskega predsednika. Hrvatski ban je postal „ekspONENT madjarske vlade v Zagrebu.“ Tudi pred strogo sodbo zgodovine ne obstaja banstvo v tisti bleščobi, v katero jo postavljajo naši državopravni nacionalisti. V preteklosti so bili na banskem stolu vsakovrstni tirani in tirančki, pijavke ljudstva in strahopetneži. Ali nimbus imena je ostal in „pravi“ Hrvatje si niso mogli misliti svojega bana drugače kakor ovenčanega s sijajno avreolo, nadarjenega z izredno modrostjo, v ponosni pozi junaka.

Tudi Nikola Tomašić smatra banstvo za tisto bajno dostojanstvo, s katerim ga je obdala zgodovinska tradicija in zlasti mu je na tem, da bi se od spodaj tako gledalo nanj. Ali drugače je Tomašić sin moderne dobe in ve, da je dandanes „denar sveta vladar“. Banu ni treba ravno beračiti. Njegovi dohodki znašajo blizu 40.000 kron na leto in končno mora marsikdo z manjšimi revenijami izhajati. Ali

zakaj ne bi zaslužil več, če je mogoče, zlasti ko ni nikjer zapisano, da ne pride dan, ko se bo moral tudi on posloviti iz palače na Markovem trgu?

„Pesti Hirlep“, ki je pred kratkim poslal posebnega poročevalca na Hrvaško, da se pouči o tukajšnjih razmerah, je objavil celo serijo člankov, v katerih pripoveduje, koliko kupčijske nadarjenosti ima Nikola Tomašić. Članki imajo značilen naslov „Pohod Tatarjev na Hrvaškem“ in pisec ga razlaga tako:

Tomašić je pol drugo leto ban na Hrvaškem, to kar se godi v tem poldrugem letu, se lahko imenuje nov naskok Tatarov, le da tolpe Batukanove niso bile tako lakomne kakor Tatarji Tomašić banove; po trditvah zgodovinarjev ni bila njih požrešnost tako velika kakor lakota teh klavitezov. Leta 1241. in 42. je bila tista peščica Hrvatov dovolj proti mnogo tisoč Tatarom, dočim danes mnogo tisoč Hrvatov ni dovolj zoper tisto peščico Tatarov. Seveda, izpremenila so se danes vojna sredstva. Sedanji Hrvat ne more vzeti smrtonosne sekirice svojega ogulinskega pradedu v roke, temveč mora golorok naskočiti Tataru, da ga oklofuta...

Avtor teh člankov, ki so napravili velikansko senzacijo na Hrvaškem in na Ogrskem in jo napravijo že še drugod, se bavi največ z banom Tomašićem in pravi:

„Ban sam ve, da ga narod preklinja. S Hrvaško ne more biti sprave, dokler dovoljuje, da so umazane politične eksistence lahko vzajemnemu sporazumu na poti. Položaj na Hrvaškem je danes tak, da ni izhoda iz krize, če se ne vrne javna poštenost in protigrške politike ne bo konec, dokler ne bo Ogrska enkrat za vselej odstranila od vlade Tatarov, ki plenijo, kradejo, varajo in žive na račun deželnega denarja ter nastavljajo po javnih uradih svojo nesposobno famulijo na račun sposobnih ljudi.“

Tomašiću očita madjarski list, da je še kot aktiven ban ostal aktiven podpredsednik deželne hipotekarne banke, kjer ima njegova beseda neomejen vpliv. V ravnateljstvu je tudi podban Chavrak kljub svojim neznanskim dolgovom. Po zakonu mora vladni komisar stalno kontrolirati banko. Tomašić se je pobrigal tudi za to, pa je nastavljal svojega svaka dr. Radovana Partaša. Ko je spoznal, da je vendar prečuden, da bi podrejenec (Partaš je banski svetnik) kontroliral svoje predpostavljene, pa je premeštil svaka k drugi banki; za vladnega komisarja, ki ima kontrolirati njega in Chavraka, je pa imenoval drugega banskega svetnika.

Banu Tomašiću prinaša to predsedniško mesto 14.000 K plače in okroglih 6000 K tantjem na leto.

Druga banka, s katero je Tomašić v tako intimni zvezi, je banka za parceliranje in koloniziranje. Predsednik je Tomašić sam, član ravnateljstva pa svak Partaš. Tukaj ima Tomašić 12.000 K plače in 6000 K tantjem. Tretja banka je „Hrvaško-slavonska deželna centralna hranilnica“. Podpredsednik je zopet Tomašić, član ravnateljstva pa, da je nekoliko izpremembe, mož Tomašićeve nečakinje Franjo Zdvoršak. Član nadzorstva je podban Chavrak. Podban nadzoruje bana.

Takoj osem dni po svojem imenovanju za bana je Tomašić izdal ukaz, da se ima prebitek deželnih fondov, ki ostane po vložkih v vrednostnih papirjih, vložiti v centralni hranilnici, kjer je on podpredsednik. Z enako naredbo je ukazal, da se vložijo šolski fondi pri hipotekarni banki, kjer je on podpredsednik. Ukazal je, da se imajo vrednostni papirji na-

bavljati samo s posredovanjem hipotekarne banke.

Pri „Hrvaški banki za promet z nepremičninami“ je Tomašić zopet predsednik, svak Partaš pa član ravnateljstva. Tu pripoveduje avtor, kako je razdelila banke na delnice, ki niso še nič nesle, dividende iz — rezervnega sklada. Prav obširno pripoveduje, kako se je podban Chavrak iz hipotekarne banke dovolilo 20.000 K posojila proti predpisom in kako so Tomašić in njegovi pajdaši sklenili izpremembo pravil hipotekarne banke, da jim ni bilo treba plačevati dohodninskega davka tretjega razreda, ampak so prišli v četrti razred.

Ostali del prvega članka je posvečen sladkemu Amrušu, nadškofu Bauerju in dr. Magdiću. Kar še prihaja, ni nič manj zanimivo od začetka.

NOVICE.

* **Grof Wolff-Metternich pred sodiščem.** Razprava proti grofu Wolff-Metternichu zaradi različnih sleparij, ki se je svoj čas odgodila, da se povabijo nove priče, se nadaljuje dne 8. oktobra. Ker so povabljene tudi razne znane osebe iz višjih krogov, se pričakujejo v sodni dvorani senzacije.

* **Tripolitanska zadeva.** Polkovnik Ahmed Fevzi je imenovan za vojaškega poveljnika v Tripolisu.

* **Volitve na Švedskem.** Po dosedanjih rezultatih je izvoljenih 43 članov desnice, 53 članov leve in 31 socialnih demokratov.

* **Eksplodizija smodnišnice.** V tukajšnji tovarni za razstreliva je nastala strašna eksplozija. Tovarna je demolirana, mnogo hiš je poškodovanih. Šest oseb je ubitih, dvajset pa težko, deloma tudi nevarno ranjenih.

* **Milo se podražil.** S 15. oktobrom nameravajo tovarnarji mila podražiti milo za 2 do 3 K pri 100 kg. Svoj sklep utemeljujejo s tem, da so se tudi za milo potrebne surovine podražile.

* **Zastrupljenje po okuženem mesu.** V južno tirolski vasi Senrele so zaklali na živinski kugi zbolelo govedo. Meso so razprodali. Vsled zavžitja tega mesa se je zastrupilo 15 oseb in ena je že umrla. Proti razprodajalcem se je uvedlo kazensko postopanje.

* **Obsojen duhovnik.** Okrogno sodišče v Ogrskem Gradišču je pretečeni petek obsojilo duhovnika Bergerja iz Rostina na 5 mesecev težke ječe zaradi nenravnih deliktov.

* **Velika bančna goljufija.** Uradnik deželne banke v Černovicah, Holpern je pobegnil v Ameriko, ker so mu prišli na sled, da je banko ogoljufal za 150.000 K.

* **Lov za morilec.** Začetkom meseca marca letošnjega leta so trije gališki tolovaji umorili na grozen način bankirja Aniola iz Myslovic. Policija, zlasti berlinska je uprizorila pravcati boj za njimi po suhem in na morju. Posebno piko je imela policija na Julijana Sucholevskega, ki je zbežal preko Bremena v Ameriko. Vso pot ga je zasledoval berlinski policijski uradnik in šele v Novem Jorku se mu je posrečilo prijeti morilec. Ameriške države so dovolile izročitev. Policiji se je nadalje posrečilo v Beuthenu prijeti drugega tovariša po imenu Krügerja. Zasledovati so začeli še tretjega, nekega Radvana iz Galicije, ki je baje nevaren anarhist ter je po umoru zbežal v Irkutsk v Sibirijo. Tu so ga prijele ruske oblasti. Zaradi njegove izročitve se sedaj pogaja nemška vlada z rusko. Med tem časom pa je policija končala preiskavo proti

Zemlja.

(Premiera v slovenskem gledališču dne 23. septembra 1911.)

Karl Schönherr je med novejšimi nemškimi pisatelji eden najznamenitejših, pa tudi eden najbolj zanimivih. Ne oziraje se na šole in struje hodi svojo pot, po kateri ga vodita resnica in lastno umetniško prepričanje. Ker ne dela koncesij ne na desno ne na levo, je skoraj čudno, da je vendar prišel do uspehov in zmagal v dobi, ko tudi v gledališču prevladuje kupčijstvo in klikarstvo in ima umetnost reklame več veljave kakor dramska umetnost. Njegovi prvi koraki do priznanja so res zelo podobni slučajju. Dasi je njegovo prvo delo „Herrgottschneider“ v nemškem Volkstheateru na Dunaju ugajalo, mu je vendar to gledališče vrnilo rokopis „Sonnenwendtaga“ po pošti kot „Manuskript ohne Wert“. V dvornem gledališču, kjer je bil takrat Burkhardt ravnatelj, so potem uprizorili to dramo in uspeh je bil po pravici sijajen. Klerikalna kritika, ki ni znala ločiti umetnosti in strankarstva, je pač divjala, nemški nacionalci so si sugerirali obrneno tendenco, pa vendar vihali nosove ali, največje zapreke so bile premagane; in ko je še toliko dosegel, da je lahko opustil zobozdravništvo in se popolnoma posvetil svoji umetnosti, se je njegova moč silno povzpela.

Najboljšim njegovim delom je prištevati „Zemlja“, ki se je v soboto prvič uprizorila na slovenskem odru. Schönherr, sam Tirolec, pozna čuvstvanje in misljenje tirolskega kmeč-

kega ljudstva kakor sam svoje in iz tega življenja zajema največ snovi. Ali „Zemlja“ je vendar veliko več kakor tirolska komedija. Vsi, ki jo obdelujejo in ki so zrasli z grudo imajo nekaj skupnega, vse značaje iz „Zemlje“ bi lahko našli pri nas prav tako kakor na Tirolskem. Kremen, ki so kosi oživljene prsti, čvrsti dokler le čutijo zemljo pod nogami in ki se ločijo od zemlje šele takrat, ko se imajo zariči vanjo in se zopet izpremeniti v prst, žive pri nas prav tako kakor Reze, ki imajo v svoji duši edino kopnenje, da bi imele svoj kos zemlje, pa če ni drugače tudi gori na Visokem tik pod ledenikom. Tip pravega grčevega kmeta-gospodarja, vladarja na svojih tleh, je ta Kremen. Zemlja ga redi, zemlja mu daje moč in oblast, z zemljo živi vse svoje življenje kakor drevo, ki je izrastlo iz zemlje. Tudi „njegove korenine so se spustile v zemljo“ pa se saj iz nje sok njegovega življenja. Leta ga ne premagajo, sneg na glavi ga ne oslabi, le ko spozna, da ga zemlja noče več nositi, pomisli na smrt; tedaj pa takoj temeljito in brez sentimentalnosti, zakaj zemlja ne pozna joka in stoka. Ona daje življenje in ga jemlje; s tem, kar je bilo, gnoji onemu, kar je bilo in bo. Ali kakor gre utrjena in ranjena zemlja čez zimo spat, da se spočije in da okrevja sama od sebe, tako zliva Kremen zdravnikove kapljice skozi okno, se zavije v svoj plašč in skrije v kamrico, da je sam, pa spi. Spomladi, ko se zdrami zemlja, se zbudi tudi Kremen in eoako spanje, kakor tisto, ki je vrnilo zemlji moč, jo vrne tudi staremu Kremenu. Zunaj začne kaliti in brstiti, ko se je zemlja zopet

zganila in na gruntu se začne delati po stari navadi brez besedičenja, ko nosi starega „hudiča“ zopet zemljo.

Sin Janez in kmet. Še dela ne zna napovedati hlapcem in deklam. Ali od zemlje vendar ne more proč, čeprav ga kliče sreča in vabi v svet. Tako se navadi, da „družega ni treba, če ima človek le svoje jelo in svoje delo, pa s kokošmi spati“. In tako postane Katra smešna stara devica. Tako nima Janez moči, da bi držal srečo, ko se mu drugič približa, pa ostane, s petinštiridesetimi leti siv, hlapec svojega očeta — suženj zemlje in gospodar zemlje. Reza pa gre s plodom snega v hišo drugega. Ljubila je večji grunt, a rajši kakor fanta brez njega, vzame manjši grunt, ki je na njem vdovec s tremi kravami pa tudi s tremi otroci; kajti zemlja je zemlja, čeprav je bajta po zimi do dimnika zasnežena in čeprav človeški glas lahko zbudi plazove...

Odkrito srčna je Schönherrjeva komedija, kakor jih je malo v dramatični literaturi. Nepopačeni in neozaljšani so značaji in vse njih misli se nam razdevajo. Pa prav tam nam jih pisatelj približa, da jih razumemo in tako velika je moč njegove preproste umetnosti, da celo čutimo z njimi. Slabo, dobro — veliko, majhno? Eh! Človeško je, kar se tukaj godi, veselo in žalostno obenem, kakor življenje, ta velikanski kolobar, v katerem tudi rojstvo in smrt nista začetek in konec, temveč le dve točki, in preko njih se suče dejanje in nehanje dalje in dalje, večno v večnost. In to življenje piše take komedije, pa jih ljudje, ki se vrte v njem in z njim, niti ne opažajo,

dokler ne pride umetnik zdravih oči in krepkih rok, pa pograbi kos, pa nam ga postavi pred nos; in kdor hoče, lahko spozna, kaj je umetnost.

V Ljubljani je dobila „Zemlja“ interprete, s katerimi bi bil avtor sam lahko zadovoljen. Glavno moško vlogo je igral g. Verovšek, ki je v Kremenu našel zopet pravi tip za svojo sposobnost. Opazilo se je, da je čutil, kako se mu prilaga in da igra z veseljem. Z zadoščanjem se tudi lahko konstatira, da je ostal do konca dosleden, pa da je ustvaril vseskozi enoten značaj, pravo kmečko grčo, kateri se smili žival ki ga je udarila in skoraj ubila, a preklinja kovača, ki je prizadel konju bolečino; ki ne goni od hiše dekla, s katero je imel sin opraviti, ali mu tudi grunta ne da, da bi se mogel ženiti; ki ve, kako preže na njegovo smrt, ali se jim le roga, ker čuti, da živi; ki si sam naroči grob in krsto tisti trenotek, ko mu pomigne smrt, pa razseka krsto in deli delo, komaj da je po dolgih mesecih vstal iz postelje, ko občuti, da ga zemlja zopet nosi. Vse momente, ki jih daje ta bogata vloga igralcu, je znal g. Verovšek naravno porabiti, pa brez karikiranja izrabiti ter je popolnoma zaslužil obilne aplavze, s katerimi ga je počastilo občinstvo. Le semtertja — kar pa se res komaj opazi — se pojavlja na nepravem mestu nekakšen mehak ton, kakor da bi bile prsi prej porabile nekoliko preveč glasu. Ta malenkost se popravi brez težave.

Ga Danilova je igrala Bezo s krasnim temperamentom in bi šla s to vlogo gostovat brez strahu, da bi zaostala za raznimi

Sucholewskemu, ki je odkrila mnogo težkih hudodelstev. Predvsem smatrajo Sucholewskega za pravega krivca dveh lanske leto tudi v Galiciji storjenih, a doslej še ne razjasnenih umorov. V Karinu je bil namreč takrat umorjen in oropan rudniški blagajnik Stephan, v Dziedzieh pa katoliški duhovnik Macoczek Sucholewski taji vse.

*** Izgredi v kaznilnici.** V kaznilnici Kielce ob rusko-šlezjski meji so nastali krvavi izgredi. Trije kaznjenci so bili umorjeni, več jih je bilo težko ranjenih. Vojaštvo je udušilo revolto.

*** Strasten nabiralec kač.** Iz Trebinja poročajo: Nadporočnik Linzer od 64 pešpolka je velik lovec na kače, ki jih ima že do tisoč. V svoji zbirki — živih. Od navadne belouške pa do nevarne 2 m dolge strupene kače — vse jih najde v njegovem kačjem zboru, kjer jih skrbno neguje. In vse jih je z lastno roko nalovil po hercegovskem krasu. Kačam in velikim zelencem se pri njem tako dobro godi, da se pridno razmnožujejo — in sicer vse vrste, bodisi da nesejo jajca ali pa spravljajo na svet žive mlade. Nadporočnik Linzer pravi da se je prepiral, da nobena kača ne napade človeka, ako jo pusti v miru. Za velikansko kačo zbirko se poteza inomoški muzej.

*** Nesreča z revolverjem.** Dne 20. t. m. je petletni sinček logarja Leper v Sarajevu našel na mizi nabit očetov revolver. Prišel se je igrati z orožjem, ki se je sprožilo ter je krogla zadela njegovega triletnega brata, ki je ostal mrtev. Ko je priletel oče in videl nesrečo, se je hotel sam končati.

*** Potovanje „Najade“.** Kakor poročajo italijanski listi, so podale preiskave jadranskega morja, ki jih je izvedla ladja „Najada“, zelo interesantne rezultate. Doslej so mislili, da je največja globina Jadranskega morja med Kotorom in Brindisijem. Se Hopfgartner je meril to globino leta 1870 in našel 1645 m globočine. Na mestu, ki je je Hopfgartner natančno določil, so sedaj izmerili globočino na 1100 m. Tudi drugi Hopfgartnerjevi rezultati so se izkazali sedaj kot napačni. Nikjer niso našli večje globočine kakor 1000 do 1100 m.

*** Bagrov je bil od vojnega sodišča v Kijevu obsojen na smrt na vesalih.**

*** Vohunstvo.** Iz Emdena (na Nemškem) poročajo dne 22. t. m.: Angleška častnika Altword in Steplard, ki sta bila osumljena vohunstva in aretirana, pozneje pa izpuščena na prost, so predvčerajšnjim vnovič aretirali. Včeraj ju je zaslišal preiskovalni sodnik. Nova aretacija se je izvršila na podlagi nadaljnjih opazovanj, ki so potrdile oblasti v mnenju, da je aretovancema veliko ležeče na tem, kako so zgrajene obrežne utrdbe.

*** V ječi podedoval milijone.** Zasebni učenjak v Bonnu, dr. Grosser, se je ustrlel iz žalosti, ker je umrla njegova žena. Milione, ki jih je zapustil, je podedoval njegov brat Oswald, ki je leta 1908. ustrlel v Lipskem med razpravo državnega sodišča sodnega pisarja Strassburgerja in ranil predsednika in bil zato obsojen v 10 letno ječo.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Zenski shod,** ki je bil v soboto v areni „Narodnega doma“, se je kljub izredno slabemu vremenu in kljub temu, da je bilo sčasoma še nekoliko drugih shodov, jako dobro izvršil. Udeležilo se ga je okrog dvesto sodelavcev in se je ustanovila ženska podružnica „Vzajemnosti“, ki začne brez zamude funkcionirati. V imenu osrednjega odbora „Vzajemnosti“ je otvoril sodrug dr. Tomšič shod, povdar-

„starimi“. S to vlogo je zopet dokazala, da ni več „dobra igralka“, kar je bila že davno, temveč da je postala prava umetnica, ki se zna poslužiti vseh efektov, pa vendar učinkom na ljubo ne prestopa v komedijantstvo.

Gd. Skrbnik se je s svojim Janezem, ki „ni kmet“, temveč hlapec na gruntu svojega očeta in hlapec v življenju, vnovič utrdil dober glas, ki si ga je pridobil kot inteligenten, kvišku koprneč igralec. Raznim dlakocepem bi dala ta vloga zopet lahko povoda, da bi filozofirali, če je to ali ono verjetno; g. Skrbnik se je očitno verjel v ta poeptani značaj, ker je to pokazal s svojo igro.

Ledenega gruntarja je prikazal g. Nučič; sicer je to manjša vloga, ali bilo je prav, da jo je prevzel g. Nučič, ki je jako dobro pogodil tega zanimivega malokmečkega filozofa, živečega tako visoko nad drugimi ljudmi.

Pravi „original“ je predstavljala gđena. Thalerjeva s svojo vaško napovedovalko. V maski, v hoji in govoru. Povsem na mestu je bil g. Danilo kot vedno lačni konjski hlapec, kateremu sta asistirala g. Bukšek in Poveh. Prav tako je ga. Bukšekova popolnoma izpolnila svojo nalogo kot Katra. V manjših vlogah so bili dobri gđje. Molek, Peček, Rasberger in Drenovec.

Vsa predstava je bila lepo zaokrožena in dobro temperirana, tako se niso niti kočljivi prizori kakor tisti, ko si Reza in Katra skočeta v lase zaradi Janeza, spoteknili. Če se sme soditi po tem začetku, tedaj bi imeli za sezono več upanja kakor po uspehu nekaterih prejšnjih.

— an.

jajoč v uvodnih besedah pomen ženske organizacije v političnem življenju. Sodrug Petrič je nato v daljšem govoru orisal žensko gibanje v politiki ter očrtal delokrog ženske organizacije. To je naglašal v imenu nemških sodrugov tudi sodrug Forstner. Nato so se vršile volitve odbora. Sodr. Kancilja je predlagala sledeči odbor: Za predsednico sodr. Kati Kregar, za namestnico sodr. Cecilijo Mihler, za tajnico sodr. Ano Cerkenik, za namestnico sodr. Fani Welletz, za blagajnico sodr. Leopoldino Pohl, za namestnico sodr. Marjeto Kanciljo; v nadzorstvo: sodr. Josipino Bizjak, sodr. Minko Tičar, sodr. Suzano Dražil; za namestnice sodr. Marijo Zebre in sodr. Alojzijo Planinšek. Odbor je bil izvoljen z vzklicom. V imenu izvoljenega odbora se je zahvalila za izkazano zaupanje predsednica sodr. Kregar. Sodruginja Rakovec in Mihler ste postavili predloge glede lokala, sestankov itd., nakar je sodr. Kocmur v kratkih besedah omenjal važnost ženske organizacije za ženo stališče v javnem življenju in za vzgojo otrok. Nato se je shod zaključil.

— **Izid občinskih volitev v Spodnji Šiški.** Občinske volitve v Spodnji Šiški, ki so jih liberalci od vsega začetka otrovali z lažjo in obrekovanjem, so se včeraj završile v znamenju nezasiščenega liberalnega terorizma. O belem dnevu so na javni cesti trkali našim volilecem glasovnice iz rok. Od volilk, ki so naši stranki dale pooblastila, so z grožnjami in pretnjami izsilili prekljene izjave, skratka: nobeno sredstvo jim ni bilo preslabo, da ogoljufajo delavske volilce in jih vprežejo v voziček šišenskih magnatov. Zanimanje za volitev je bilo velikansko. Že v zgodnjih dopoldanskih urah se je nabrala okrog občinskega doma gosta množica ljudi, ki se ni razšla do poznega večera, ko so se izvedli prvi okrogli rezultati volitev. Ob štirih je vladni komisar dal zapreti vrata občinskega doma, vsled česar mnogo naših volilcev ni moglo na volišče. — Doslej je uradno ugotovljen le izid v I. razredu, v trdnjavi šišenskih magnatov, in je zmagala, kakor je bilo pričakovati vnaprej, liberalna stranka. Od 113 oddanih glasov so dobili liberalci 64 do 68 glasov, klerikalno-nemška lista 37 do 40 glasov in socialno-demokratska lista 7 glasov. Naša stranka v I. razredu ni niti od daleč računala na zmago, zakaj delavski volilci so v tej trikrat presejani in precej eni drugi bi redki kakor bele vrane, in je postavila svojo kandidate v tem razredu le v smislu načelnega sklepa, da gre samostojno v volilni boj in da nastopi v vseh razredih z lastnimi kandidati. — Skrutinij II. in III. razreda se je vsled pozne ure ob 9. zv. prekinil in se nadaljuje danes popoldne ob 2. Končan ne bo pred večerom. Površen pregled glasovnic je pokazal, da je socialno demokratska stranka dobila v II. razredu 110 glasov, liberalci pa okroglo 180 glasov. V tretjem razredu so bili oddani za socialno demokratsko listo 403 glasovi, za liberalno 401 glas; približno 35 glasov so dobili Nemci; vendar te številke niso še uradno ugotovljene. — Obširneje poročilo o volitvah objavimo jutri.

— **Udeležba pri včerajšnji volitvi v Sp. Šiški** je bila ogromna. V tretjem razredu jih je volilo od 1008 upravičencev 840 t. j. 85 %, v drugem razredu od 361 upravičencev 296, t. j. 82 % in v prvem razredu od 180 upravičencev 113, t. j. 63-92 %.

— **Prenovljeni grobovi.** Doslej zelo zanemarjene grobove slovenskih pisateljev Čopa, Korytky, Linharty in Vodnika ter ljubljanskega župana Hradeckega je dalo „Podporno društvo slovenskih pisateljev“ po kamnoseški tvrdki F. Tomán „temeljito“ prenoviti. Nečitljivi nagrobni napisi so se znova pozlatili. Na Čopov spomenik so postavili novo sovo. K stroškom za prenovljenje je prispevala tudi Kranjska hranilnica in pa mestni magistrat. — Torej je dalo pisateljsko podporno društvo vendar še kakšno znamenje od sebe. Dobro da se briga vsaj nekoliko za grobove; kajti njihove mende ne ve, da bi se brigalo tudi kaj za žive.

— **Shod zidarjev v Idriji.** V sredo 27. t. m. bo ob navadni uri shod zidarjev, na katerem poroča sodrug Petijan iz Trsta. Vabimo vse zidarje, da se v velikem številu udeleže tega shoda.

— **Idrijski odsek akad. fer. društva „Prosveta“** naznanja, da se je na II. rednem običnem zboru dne 19. septembra 1911. novoizvoljeni odbor v svoji prvi seji konstituiral sledeče: tov. Lapajne Franc, stud. tech., načelnik; tov. Prelovec Hinko, stud. geod., tajnik; tov. Dežela Gustav, stud. tech., blagajnik; tov. Burnik Fran, stud. tech., knjižničar; tov. Mačkovešek Janko, ing. cand., tov. Lipužič Matija, stud. mont. in tov. Erjavec Fran, stud. geod., preglednik.

— **Idrijski odsek akad. fer. društva „Prosveta“** vabi k zanimivemu predavanju gosp. dr. Drag. Lončarja „Slovenec v preteklosti“, ki se vrši v soboto dne 30. septembra t. l. ob 8. zvečer v realni fizikalni dvo. ani. Ker je gosp. predavatelj znan po svojih temeljnih študijah in ker je predavanje iz doslej še ne raziskovane socialne zgo-

dovine Slovencev, — se bodo Idrijčani, ki se za predmet zanimajo, predavanja gotovo udeležili.

— **Poziv Idrijskemu občinstvu!** Podpisani odbor se obrača tem potom na slavno občinstvo, da ga blagovoli podpirati v njegovih namerah. — Ko je „Prosveta“ pričela s svojim delovanjem, je bila njena prva misel in tudi njen prvi uspeh propagiranje javnih stalnih ozir. potujočih ljudskih knjižnic. Tako je „Prosveta“ s pomočjo naprednih Slovencev ustanovila že 50 javnih knjižnic in pripomogla veliko k ljudski prosveti. V idrijskem in logaškem sodnem okraju, kjer ima naš odsek svoj delokrog so nujno potrebne vsaj tri javne ljudske knjižnice. Da se temu odpomore, pozivamo slavno idrijsko napredno občinstvo, da nam pomaga s prispevanjem knjig. — Za odbor idrijskega odseka „Prosvete“: Franc Lapajne, tč. načelnik. Hinko Grelovec, tč. tajnik.

— **Iz Kisoce pri Zagorju.** Razmere v našem rudniku jasno osvetljuje naslednji dogodek: Pred mesecem dni je prišel k nam nastavljenec neke pribramske firme ponujati rudarske uniforme. Jamnik Sadar, zagrozen klerikalec, ki vtika v vsako stvar svoj dolgi nos, je čakal od dela prihajajoče rudarje v čakalnici in toliko časa silil vanje, da se je naposled skoro vsak udal in naročil uniformo. Gorje tistemu, ki si je ni naročil; zagrozil mu je, da si ga bo že zapomnil, z drugimi besedami, da ga bo v jami šikaniral, kar se bo le dalo. G. Sadarja opozarjamo: zakaj ste tako navdušeno delali za pribramsko tvrdo? Ali nas vseeno ž njó zlate niti? Rudniško ravnateljstvo pa naj nam pove, ali se strinja z nedostojnim pritiskom na delavstvo, ki ga je uganjal g. Sadar kot agent pribramske firme? Sadarja, ki je prevzet in ohol, da mu pes ni do kolena, bi spomnili na one čase, ko je še sam kopal in tobak žvečil v jami, ko je potem po milosti bivšega obrtnega vodje Sierta obiskoval rudarsko šolo v Celovcu. Ali se še spominjaš, Tonček, na nekdanjo žejo in lakoto, ko nam sedaj z grenkim znojem zabeljene hrane ne privoščiš? Ali se spominjaš, kako je bilo hudo, če si bil kaznovan? Ali so tvoji otroci tako trdno preskrbljeni, da jim nikoli o življenju ne bo manjkalo kruha? Na ta vprašanja nam odgovori! — Več starih rudarjev.

— **Na Rakeku** so naši sodrugi izvršili že vse priprave za nove občinske volitve. Dan volitev še ni razpisan. Nasprotniki agitirajo doslej še skrivno proti našim kandidatom. Toda to ravnanje ne bo imelo med delavci nobenega uspeha. Naši sodrugi si medsebojno zaupajo in vsled tega je pričakovati lepega izida volitev.

— **Fantovski pretep in sreča v nesreči.** Iz Hočja poročajo: V nedeljo ponoči so popivali v Muhičevi gostilni fantje iz Radvine in Bohove. Kmalu je nastal med njimi prepir in začeli so se suvati, dokler niso fantje iz Bohove odšli iz gostilne. Radvinci so jim sledili ter vpili za njimi, naj teko domov. Nekateri so res pospešili korak, toda Jožef Pinter, ki je imel pri sebi revolver, je počakal svoje preganjalec ter ustrelil na posestnikovega sina Avgusta Kovačiča. Ta bi bil gotovo na mestu mrtev, ako bi kroglija ne zadela v njegovo srebrno verižico od ure tar v njej obtičala. Čutil je sicer bolečino ter je mislil, da je že ranjen, a bolečina je nastala samo vsled močnega pritiska kroglice in verižice na rebra. Kroglija se je ujedla tako med člene verižice, da tiči v njej kot vilita. Pintarja je orožništvo aretiralo ter izročilo sodišču v Mariboru. Ako bi kroglija zadela samo dva milimetra nižje, bi Kovačič ne bil med živimi.

Štajersko.

— **S sekiro nad ženo.** Iz Trbovelj nam poročajo: Dne 21. t. m. dopoldne je prišel iz gostilne večkrat pijani Pirc domov in se začel pripraviti s svojo ženo. Žena je bila jezna, ker moč že več dni ni šel na delo; udarila ga je krepko za uho. Ta klofuta ga je tako razburila, da se je postavil za kuhinjska vrata in čakal toliko časa, da je stopila žena iz sobe. Ko je prišla jo je pa mahnil z ostrino sekire po glavi. Sreča je bila, da ima ženska dolge lase in zato mnogo glavnikov; vsled tega ni bila zelo poškovan. Ženo so odpeljali v bolnico, moža pa v zapor.

— **Prepovedan uvoz živine.** Okrajno glavarstvo v Ptujju je prepovedalo uvoz goveje živine in puranov iz hrvaškega okraja Pregrada na Štajersko, to zaradi kuge slinavke in grintavke.

— **Zaspan voznik in železnica.** Pri žalski pivovarni zaposleni voznik France Stranjšek je nedavno peljal pivo proti Braslovčam. Trdno je zaspal na vozu in ni opazil, da se mu bliža železniški vlak, ko je privozil na železniško križišče. Strojvodjevi previdnosti je zahvaliti, da ni vlak trčil ob voz, ker ga je prej ustavil. Konji so počasi vozili dalje, kmalu pa so pri nekem jarku zvrnili voz. Stranjšek se je šele prebudil, ko je padel na tla, a tako srečno, da je odnesel zdravo kožo. Zaradi svoje nemarnosti pa se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Koroško.

— **Roparski napad na cestl.** Od Sv. Lenarta poročajo, da se je vračala v srado zvečer žanjica Ana Božič iz Tvimberga v okolici Volšperka. Na sredi pota je odvila iz ropca denar, da bi ga še enkrat prešela. V tem trenutku plane na njo od zadaj neznan ropar, jo prime z eno roko čez pas, z drugo pa ji je iztrgal iz rok denar. Takoj na to je pobegnil v gozd. Ropar je bil srednjevelik, je imel kozast obraz in precej močne svitle brke. Odnesel je ubogi delavki ves zaslužek v znesku 9 kron 60 vin. O roparju še nimajo sledu.

— **Samomor.** Ustrelil se je s samokresom v glavo umobolni krojaški pomočnik F. H. v Celovcu. Predno je izvršil samomor, se je slekel in vlegel v posteljo. Bolnik bo težko okrevale.

Goriško.

— **Protest socialnih demokratov na Goriškem.** V sredo zvečer je sklenil skupni odbor slovenske in italijanske deželne organizacije socialno demokratske stranke na Goriškem sledečo resolucijo: Kot tolmač nezadovoljnosti zavednega delavstva v deželi, energično protestiramo proti odušni politiki vlade in buržoazijskih strank, ki sistematično odklanjajo predloge socialno demokratskih poslancev, tako da so zakrile sedanjo neznosno draginjo najpotrebnejših živil, posebno mesa; brezpozorno se pridružujemo mogočni manifestaciji dunajskega proletarijata in delavstva cele Avstrije, zahtevamo otvoritev mej, uvoz mesa iz inozemstva in druge uspešne odpomoke proti neznanski draginji vseh živil in pozivljamo krajne organizacije po deželi, da izrazijo svojo solidarnost in protest s shodi, s sestanki ali na drug primeren način.

— **Podgora.** Proti koncu meseca maja t. l. je naše obč. starešinstvo ob priliki sokolske slavnosti, sklenilo plačati z občinskimi denarjem priprave in olupšavo dotične slavnosti in to vsled neke prošnje, ki je bila vložena na županstvo od strani sokolskega društva. Na dotični seji je župan predlagal, da se izplača v to svrhu 200 K; starešine pa kot bolj radodarni možje so pooblastili župana, naj on poskrbi za priprave in poplača dotične stroške — seveda ne iz lastnega žepa, ampak z občinskimi sredstvi. Ker so bili na tisti seji navzoči nekateri sodrugi, kateri so nas informirali o stvari in povedali, kaj in kako je župan „utemeljeval“ predlog za podporo sokolskemu društvu, da se veselica izvrši „častno“ za Podgoro (in da bodo Sokoli bolj brez skrbi plesali. Op. dop.) in ker smo videli, da občinarji niso sprejeli tega sklepa z navdušenjem, smo se obrnili do nekaterih davkoplačevalcev in vložili proti sklepu obč. starešinstva rekurz na deželni odbor v Gorici. Dotični rekurz dosedaj še ni rešen, zvedeli pa smo, da je deželni odbor vprašal županstvo, ali je že starešinstvo odobrilo strošek, ki ga je župan napravil za sokolsko slavnost. Mi ne vemo, če je že županstvo odgovorilo deželnemu odboru na tisto vprašanje; vemo pa, da je imelo starešinstvo v petek 15. m. sejo, na kateri je župan predložil račun, iz katerega je razvidno, da je potrosil za sokolski „špas“ 326 (reci tristo šestindvajset) kron in še nekaj vinarjev. Predlagal je seveda odobritev računa in obenem omenil, da je deželni odbor vprašal, če je že račun odobren ter rekel: „Če prav nas stori deželni odbor plačati, vzamemo v zameno vsak eno štango in eno bandero in ponesemo dom u.“ In račun je bil brez drugega odobren. — Stvar je do tu dovolj jasna in nočemo — za danes — več o tem govoriti. Pač pa vprašamo goriški deželni odbor, kako je iz rešitvijo rekursa in kaj misli o takih sklepih podgorskega starešinstva? Po našem mnenju je kričeče zamačavati občinski denar za veselice raznih društev, v trenutku, ko bi se porabil za druge potrebe in koristi v občini. Potreb je v naši občini dosti.

Če pride k našemu županu vdova, ali kaka druga potrebna oseba prosit malo podporo, so vsi križi doli in preden jo dobimo prositi in prositi in slišati marsikako grenko besedo, tako da zasluži tisto, kar dobi, že za čas kar se nahaja v obč. pisarni. O takih slučajih smo že slišali večkrat. In koliko bi se še dalo pisati. Torej, za veselice je denarja, za druge potrebe ga ni, oziroma se ga noče izdati!! Da se povrnemo k stvari, vprašamo še enkrat, kako je z rešitvijo rekursa in zahtevamo, da se dotični sklep starešinstva razveljavi. Naj se izgovarja kdo kakor hoče, da je bila občina brez zastav, ali kaj vemo še kaj. Sokol je vložil prošnjo (in če se ne motimo je župan predsednik tega društva) za podporo in denar se je porabil. Tu ne pomagajo izgovori! Čakamo torej rešitve rekursa in upamo, da ne več dolgo, ker je že štiri mesece, odkar je bil vložen. Komur gre, pa povemo, da „plesal bi vsak hudič, plačal pa nič.“

* **Dražba grozdja.** V sredo 27. t. m. se vrši v državnih trtnih nasadih v Trzinu javna dražba grozdja. Grozdje je jako lepo in

boljše kakovosti. Prodali ga bodo okoli 3500 kilogramov.

Tržaški draginjski shod.

Trst, 24. septembra.

Danes je bil tukaj ljudski shod za protest proti draginji, ki je impozantno potekal. Davno pred določeno deseto uro dopoldne se je začelo zbirati delavstvo v velikanskih množicah na trgu Donadoni. Ko se je imelo zborovanje prirediti, je bil ves velikanski trg napolnjen, dasi je neprestano sipal droben dež. Priliko so hoteli porabiti tudi tržaški „anarhisti“, ki se s svojimi otročarijami ne morejo uveljaviti med delavstvom in nimajo druge ideje kakor „revolucionarnost“ brez vsebine. Dali so tiskati veliko naklado konfuznih letakov, katere so skrivaj prinesli na shod, pa so mislili, da se jim bo posrečilo povzročiti kakšne krvave izgrede in sebe s tem „proslaviti“. Socialisti so pač varovali svobodo besede, vendar so skrbeli za to, da ni brezvestna demagogija nezrelih ljudi, ki ne čutijo nobene odgovornosti, rodila krvavih sadov.

Shod je otvoril sodrug Cerniutz, ki je označil njega namen in pomen. Potem je dal besedo poslancu sodrugu Pittoniju. Ta je v temeljitem govoru opisal draginjo, označil nje prave vzroke in podal kritiko vladne politike, kakor jo zasluži. Govoril je še sodrug Cerniutz in ker se ni nihče več oglašil za besedo (sodrug Peterjan je bil vsled nujnih zidarskih zadev zadržan), je hotel zaključiti shod.

Med tem pa se je zadnji trenotek oglašil neki Giulio Viesoli. Nasprotoval je sodrugoma Pittoniju in Cerniutzu, ki sta množici priporočala, da se mirno vede in demonstrira z dostojnim nastopom, pa je agitiral za „dejanjsko“ demonstracijo. Svojo konfuzijo je zaključil s konfuznim klicem „Naj živi slavni Bagrov!“ Anarhisti so med tem preplavili vse s svojimi letaki in zahtevali, da naj govori Viesoli dalje. Razburjenje je naraščalo in reditelji so imeli polne roke dela, da so preprečili kaj hujšega.

Opoldne je bil shod končan in goste gruče zborovalcev so jele odhajati. V ulici Barriera pa je iz njih hote ali nehot nastal sprevod — ljudstva je bilo najmanj deset tisoč —, ki se je vil proti Goldenijevemu trgu. Corso je zaprl močan kordon policije in tu je prišlo do situacije, ki bi bila lahko postala nevarna. Vendar je bila policija tako pametna, da ni nastopala nasilno. Tako je bilo socialističnim zaupnikom mogoče vplivati na maso, ki se je po enurnem posredovanjem razšla. Neki redar je bil lahko ranjen, napadalec — nekega „mazziniana“ je policija prišla. Aretiranih je bilo vsega skupaj deset oseb.

Policija je bila napravila silne priprave. Zbrala je policijo iz pokrajinskih mest, z dežele je rekvirirala 200 žandarjev, tudi pehota in konjenstvo je bilo konsignirano (artelerija menda ne), celo finančna straža je bila v pripravi. Po nepotrebnem.

Popoldne je bil po vsem mestu mir.

— **Ekspresni vlak Trst—Paris—Calais.** S 1. oktobrom prične voziti takomenuvani Simplon-ekspresni vlak Trst—(južna železnica) Paris—Calais. Za sedaj bo vozil do 30. aprila 1912 dnevno v vsaki smeri z odhajanjem iz Trsta ob 7. uri 50 min. zjutraj in dohajanjem v Trst južna železnica ob 9. uri 30 zvečer po črti Trst—Kormin—Videm—Mestre—Milan—Domodossola—Lausanne—Paris—Calais. Z ozirom na okolnost, da bo imel ta vlak v Calais-u takojšnjo zvezo z Londonom, bo tvoril torej tudi direktno zvezo med Trstom in Londonom. Ta vlak bo vozil nastopne direktne vozove:

1 spalen voz med Trstom in Calais, 1 jedilni voz med Trstom in Lausanne, 1 salonski voz med Trstom in Milanom in poleg tega en direkten voz I. in II. razreda med Trstom in Benetkami.

Voznja bo trajala: iz Trsta v London 34 1/2, iz Trsta v Paris 23 1/2, iz Trsta v Milan 8 1/4, iz Trsta v Benetke 4 1/2 ure. V nasprotni smeri iz Londona v Trst 34 1/2, iz Pariza v Trst 24 1/2, iz Milana v Trst 9 1/4 in iz Benetk v Trst 5 1/2 ure.

ZADNJE VESTI.

Mednarodna socialistična konferenca.

Curich, 23. septembra. Včeraj so se v tukajšnjem ljudskem domu sešli člani mednarodnega tajništva na konferenco. Zastopanih je 14 narodov. Navzoči so za Avstrijo dr. Adler, za Poljske dr. Diamand in Luksenburgova, za Čehe Němec in Bruha, za Ogrske Buchinger, za Srbijo Tucović. Konferenca je najprej obširno razpravljala o maročanskem vprašanju. Debate, ki je trajala štiri ure in pol, so se udeležili Vandervelde, Bebel, Adler, Molkenbuh, Cicotti, Roussel, Troelstra, Quelch, Longuet, Luksenburgova, Huysmans in Anseele. Končno se je izvolila komisija, ki ima na podlagi predlogov in izrečenih mnenj izdelati resolucijo ter jo jutri predložiti.

Plzenj, 25. septembra. Mestni svet je v svrhu ublaženja boče sklenil nakupiti velike množine krompirja in premoga, katere razdeli

med najrevnejše sloje. Mestni svet je nadalje sklenil otvoriti nove in podpirati dosedanje ljudske kuhinje.

Draginja.

Brno, 24. septembra. Danes je bilo po Moravskem trideset socialističnih shodov proti draginji. V Brnu bo prihodnjo nedeljo velik tabor proti draginji.

Opava, 23. septembra. Snoči po shodu proti draginji, katerega se je udeležilo 1000 oseb, je prišlo do velikih demonstracij. Nastopilo je tudi vojaštvo. Ob 10. zvečer je bil mir.

Kutna gora, 24. septembra. Izgredi, ki so bili tukaj v petek večer, so imeli antisemitski značaj. Demonstranti so razbili mnogo šip, demolirali mnogo hišnih vrat in napravili mnogo druge škode. Ko je množica hotela udreti v tovarno za sladkor, je nastopila žandarmerija in vojaštvo. Okrajno glavarstvo je ukazalo, da morajo biti ob 7. zvečer vsa vrata zaprta.

Nova vojaška bremena.

Budimpešta, 24. sept. Vsled vesti, da pripravlja novi vojni minister Aufferberg nove vojaške zahteve, ki bodo znašale dvajset milijonov na leto, naznanja poslanec Kallay v ogrskem parlamentu interpelacijo, s katero hoče vprašati, kako hoče vlada te zahteve spraviti v sklad z izjavo, katero je podal finančni minister Lukač v vojnem odseku delegacij, da se prihodnjih pet let ne zviša vojni proračun. Razne izjave novega vojnega ministra so sploh zelo razburile opozicijo.

Stolipinov naslednik.

Peterburg, 25. septembra. Za ministrskega predsednika je imenovan dosednji finančni minister v Stolipinovem kabinetu Kokočev, ki obdrži še nadalje finančni resort.

Tripolitansko vprašanje.

Rim, 24. septembra. Tripolitanska afera dobiva resne oblike. Oficielno javljajo, da se pokliče del rezervistov letnika 1888 pod zastavo, češ da se mora nezadostno prezenčno stanje spopolniti.

Berolin, 24. septembra. Iz Rima javljajo: Razven tega, da so klicani rezervisti pod orožje, kažejo tudi druga znamenja na to, da ima ekspedicijska v Tripolis postati resna. Največja italijanska parobrodna družba v Genovi odklanja že sedaj blago za vzhodne dežele. Italijanska vlada je zahtevala osem ladij za transportne namene. Potnikom, ki so že bili na ladjah, se je vrnil denar, pa so se izkrcali.

Napulj, 24. septembra. General Canera je imel tukaj dolgo konferenco z drugimi generali. Pravi, da bo vodil ekspedicijsko v Tripolis.

Rim, 24. septembra. Iz Tarenta je odplula oklopnjača „Perigio“, ne da bi se vedelo kam. Stiri oklopnjače imajo zakurjene kotle. „Corriere Mercantile“ javlja, da je šest transportnih ladij pripravljenih za odhod v Tripolis.

Carigrad, 24. sept. Namesto maršala Ibrahim paše je bil imenovan Bekir Sami beg za tripolitanskega valija; general Ahmed Fezi beg, zaupnik mladoturškega odbora, je imenovan za vojnega poveljnika v Tripolisu.

Padova, 25. septembra. V soboto zvečer je bil tukaj impozanten protestni shod socialno-demokratske stranke, na katerem so protestirali proti okupaciji Tripolisa. Govorila sta republikanec Marin in socialist Marani. Po shodu so bile burne demonstracije. Bilo je več oseb aretiranih.

Obisk kralja Petra.

Belgrad, 25. sept. Kralj Peter obišče avstrijskega cesarja koncem tega meseca.

Volitve v nemški državni zbor.

Berlin, 25. sept. Nove volitve v nemški državni zbor bodo med 12. in 16. januarjem prihodnjega leta.

Maročansko vprašanje.

Pariz, 24. septembra. Ministrski svet je sklenil odgovor na zadnjo nemško noto. Francoska vlada zahteva natančnejše določbe o oddajanju javnih del, da ne bo pozneje nobene nesporazumljenja. Splošno se sodi, da bo zadeva v kratkem rešena.

Pariz, 24. septembra. Iz Tetvana javljajo, da se pripravljajo španski general Alfau, da zasede Tetvan. Domačini pripovedujejo, da so Kalibi napadli španski transport pri Tebudži ter vjeli 115 vojakov in 80 mul.

Melila 24. septembra. Po noči od 20. na 21. t. m. so Kabili prekorajili reko Kert in napadli levo krilo špansko. Po daljšem boju so bili popolnoma poraženi in so morali zapustiti mnogo mrtvih in ranjenih. Španci so izgubili osem mrtvih; deset častnikov in osemintrideset vojakov je ranjenih.

Velika avlacijska nesreča.

Novi Jork, 25. septembra. V Mansfieldu se je dvignil aviatik Cashlene v

zrakoplovu nad 3000 m visoko. V tej višini se je zrakoplov poškodoval in je Cashlene padel na zemljo; bil je takoj mrtev.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dobro ohranjena

! kontrolna blagajna !

se poceni proda.

Vprašanja je nasloviti na upravništvo tega lista pod „kontrolna blagajna št. 300“.

ANTON BAJEC

cvetlični salon

Ljubljana, Pod Trančo št. 2.

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov in vencev, traktornapisitd. — Zunanja naročila izvršuje točno.

Vrtnarija je na Tržaški cesti.

Brzojavni naslov: BAJEC, Ljubljana.

M. KOCJAN

Sv. Petra cesta št. 28 (nasproti „Zlate kaplje“)

priporoča cenj. damam veliko izbiro bandaž, gumij. nogavic, ravno-držcev, priprav za bolnice, novorojenčke, potrebščin za babice, kirurg. obvez itd. — Največja zaloga najnovejših steznikov, držci za kolke, prsi, životke, higienične životke za otroke, nogavice itd. ter več specialitet za dame. Izdelovanje steznikov po meri, kjer se tudi snažijo in popravljajo. — Izposojevanje tehnične za novorojenčke.

Konsumno društvo

za

Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

ima dosedaj sledeče prodajalne:

- I. v Šiški (v lastni hiši) Kolodvorska c.,
- II. na Viču (Glince, Tržaška cesta),
- III. v Ljubljani, Vodmat, Bohoričeva ulica,
- IV. v Ljubljani, Kolodv. okraj, Sodna ul. 4,
- V. v Ljubljani, Trnovo-Krakovo, Krakovski nasip 10,
- VI. v Tržiču na Gor. (pot proti Bistrici),
- VII. na Savi na Gorenjskem,
- VIII. na Jesenicah na Gorenjskem.

Pisarna je v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6 II. — Uradne ure za stranke od 8.—1. ure popoldne.

Članov ima 1474, podpisanega kapitala 44.220 K, vplačanega 31.715 K; garancije 88.440 K.

Pristopi lahko vsak polnoleten konsument oz. konsumentinja; pristopnina 1 K, delež 30 K, ki se vplača lahko v obrokih. Pristopi se lahko v prodajalnah in v pisarni. Hranilne vloge se obrestujejo od dneva vložitve do dneva vzdiga po 5 %. — Dosedanje stanje hranilnih vlog 45.000 kron.

Cene v prodajalnah zmerne!

Blago sveže!

V letu 1910 — 4% dividende.

Ravnokar došlo sveže jesensko blago.

Najmodernejše fino izvršene obleke, raglane, površnike in pelerine za gospode, dečke in otroke, kakor tudi konfekcija za dame in deklice.

Prodajnm najmodernejše klobuke od veleznanih tvrdk Hücl. Pichler in Bossi po K 2-90.

Brez konkurence. Priznana nizke cen.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Kupujte „Zarjo“
izvod samo 6 vinarjev.

Restavracija „International“
na Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora.

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina kakor tudi gorka in mrzla jedila.

Na razpolago je vrt s kegljiščem in vsi slovenski, nemški, italijanski delavski listi. Šajališče sodrugov.

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič,
gostilničarka.